

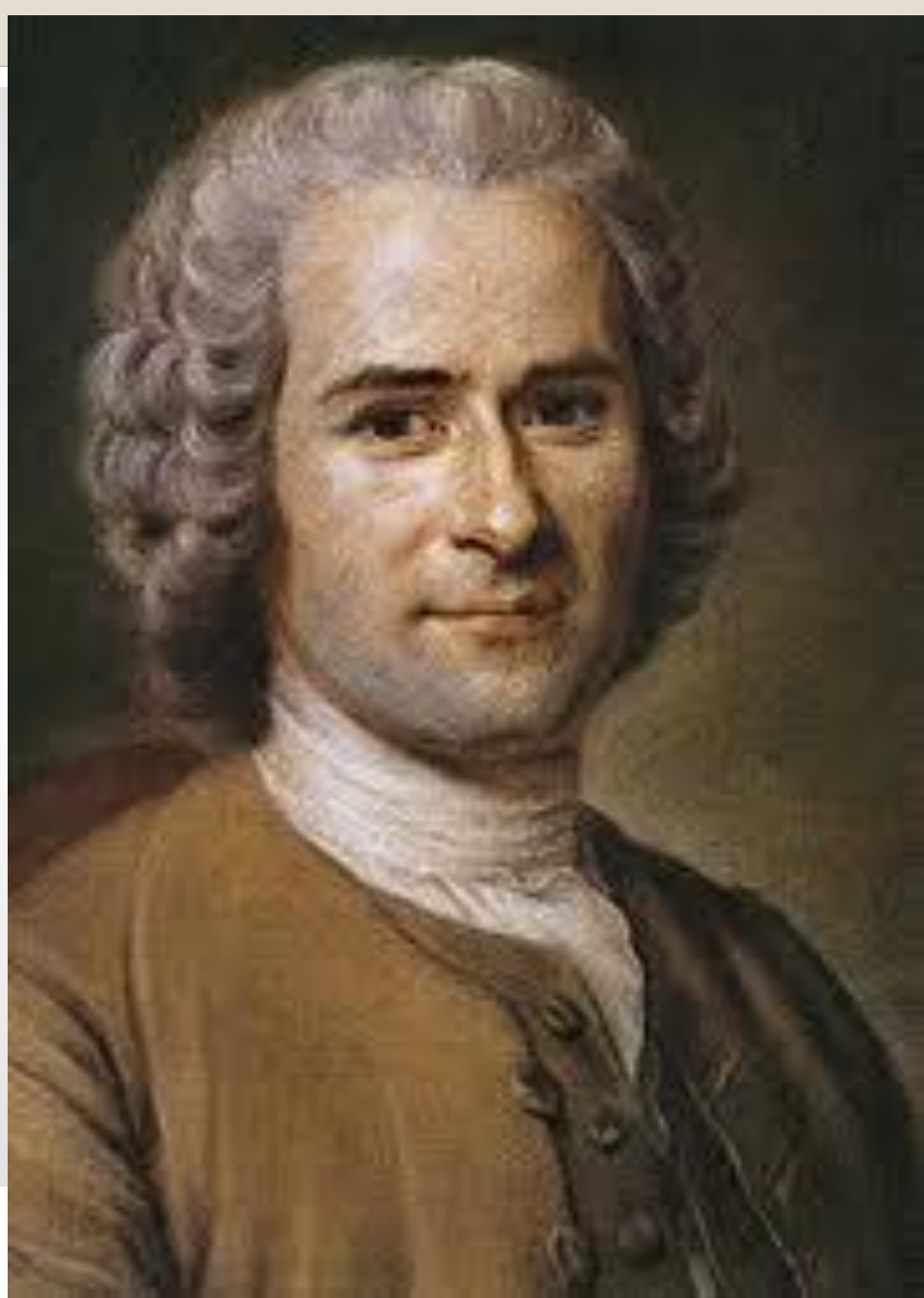
„Človek sa rodí slobodný, ale všade je v okovách“

História výchovy a pedagogiky

JEAN JACQUES ROUSSEAU

Doc. Dr. V. Cabanová, PhD.

- (1712 - 1778)
- Francúzsky osvietenec

Stručný životopis J. J. Rousseaua

- Syn ženevského hodinára, matka zomrela 9 dní po jeho narodení (pozn. celý život sa hlásil k ženevskému občianstvu), ako sedem ročný prečítal rodinnú knižnicu
- Ako 10-ročný poslaný k pastorovi štúdium kalvínskych kázní
- Neskôr sa učil u notára a majstra rytca, ako 16-ročný odchod zo Ženevy
- štúdium hudby, pracoval ako učiteľ hudby a intendant pani de Warens
- Od roku 1744 žije v Paríži, 5 detí s Therese Le Vasseurovou (v roku 1768 sa s ňou ožení)
- 1750 – vydanie diela *Rozprava o vedách a umeniach* – úspešný zlom v kariére
- 1752 – rozviedol základy svojej morálnej reformy – pokúšal sa v sebe vzkriesiť prirodzenosť a rozhodol sa žiť v súlade s prírodou
- 1755 – znovu konvertoval na kalvínsku vieru, aby nestratil ženevské občiantvo
- 1756 – 1770 – roky sťahovania z miesta na miesto (o.i. pobyt v Anglicku), cirkevné i verejné odsúdenia jeho diela, prenasledovanie, začiatok psychickej choroby – paranoje
- 1770 – 1778 – pobyt v Paríži v relatívnom pokoji
- 1776 – posledné dielo – nedokončená autobiografia – *Potulky snívajúceho samotára*
- 1778 – náhla smrť vo veku 66 rokov

- narodil sa v Ženeve, matka zomrela tesne po pôrode
- prežil život plný vzrušujúcich událostí, radostí a utrpení
- **nikdy nenavštevoval žiadne verejné školy**
- ako dieťa veľmi rád čítal
- miloval samotu a tá mu nakoniec priniesla do života veľkú zmenu
- nikdy nikde nestrávil dlhšiu dobu a s nikým nenaviazoval pevnejšie väzby
- miloval hudbu napísal do Encyklopédie články o hudbe
- názory mu neskôr priniesli veľkú popularitu a slávu
- postupne zanechával hudobnú tvorbu a úplne sa oddal literárnej činnosti
- zoznámil sa s Teréziou Levasseurovou, ku ktorej naviazal vážnejší vzťah, mali spolu štyri deti
- žil v Paríži, ktorý neskôr opúšťa a usadzuje sa na vidieku

VÝZNAMNÉ DIELA ROUSSEAU

- **„O PÔVODE** – TENTO SPIS SPÔSOBIL VEĽKÝ ROZRUCH A POBÚRENIE, KRITIKA SPOLOČENSKÝCH POMEROV, KTORÉ VLÁDLI VO FEUDÁLNOM FRANCÚZKU. ROUSSEAU HĽADAL PRÍČINY NEROVNOSTI KTORÉ VIDEL V SÚKROMNOM VLASTNÍCTVE.
- **„JÚLIA ALEBO NOVÁ HELOISA“** (SPIS 1761) – KDE SA VYSMIEVAL FEUDÁLNEMU ZRIADENIU A STAVOVSKÝM PREDISUDKOM.
- **„SPOLOČENSKÁ ZMLUVA“** (1762) – ROZVINUL TEÓRIU O ŠTÁTE, „**ŠTÁT JE L'UD**“

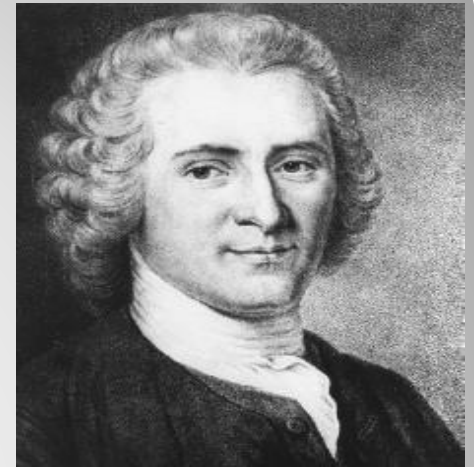
- KRITIZOVAL FEUDALIZMUS

- VOLAL PO NÁVRATE K PRÍRODE

- POSTAVIL IDEÁL **PRÍRODY A CITU**

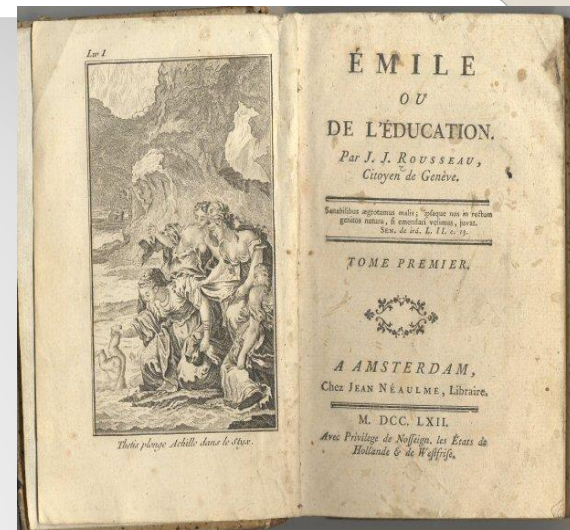
- JEHO FIL. SPOL. A PEDAG. NÁHLADY PRENIKÁ DEMOKRATIZMUS, LÁSKA K ČLOVEKU A NENÁVISŤ VOČI FEUDALIZMU.

DIELA:

- JÚLIA ALEBO NOVÁ HELOISA,
- SPOLOČENSKÁ ZMLUVA,
- **EMIL ALEBO O VÝCHOVE**

EMIL ALEBO O VÝCHOVE

- PRIRODZENOSŤ CHÁPE AKO SPRÁVANIE SA PRIRODZENÝMI VLASTNOSŤAMI DIEŤAŤA.
- VOĽNÁ VÝCHOVA.
- ZÁKLADNÝM CIEĽOM **VÝCHOVA SLOBODNÉHO ČLOVEKA,**
- **KTORÝ „BEZHHRANIČNE MILUJE SLOBODU A JE HOTOVÝ POLOŽIŤ RADŠEJ SVOJ ŽIVOT, AKO STRATIŤ SLOBODU“.**

- VÝCHOVA K SLOBODE ČLOVEKA.
- VÝCHOVA MUSÍ BYŤ VOĽNÁ.
- VO SVOJOM DIELE „EMIL“ ROUSSEAU ROZDEĽUJE VÝVIN DORASTAJÚCEHO ČLOVEKA NA **4. OBDOBIA.**

- **PRIRODZENÁ VÝCHOVA:**
- ROUSSEAU TVRDÍ, ŽE PRIRODZENÝ ČLOVEK MÁ BYŤ VYCHOVÁVANÝ PRÁVE **V PRÍRODE**, KTORÁ SA MÁ STAŤ ZÁKLADOM PRIRODZENEJ SPOLEČNOSTI.
- **DIEŤA SA RODÍ BEZ SÍL**, NEMÔŽE RIADNE KONAŤ, POTREBUJE TEDA VIAC INFORMÁCIÍ.
- **DO PRIRODZENÉHO VÝVOJA DIEŤAŤA NEMÁ DOSPELÝ ČLOVEK VÔBEC ZASAHOVAŤ**, MÁ **LEN PODPOROVAŤ**.
- DOSPELÝ NEMÁ VYCHOVÁVAŤ, LEN „KONTROLUJE“ ALEBO SLEDUJE PRIRODZENÝ VÝVOJ.
- POPISUJE OBRAZ DUALITY, NA JEDNEJ STRANE STOJÍ DIEŤA S PRIRODZENOU VÝCHOVOU A NA DRUHEJ STRANE DOSPELÝ, KTORÝ **SVETU DIEŤAŤA NEMÔŽE ROZUMIEŤ**.

PRÍRODA

- Prirodzený stav
- Hlásal výchovu detí v prírode
- Výchova v prírode eliminuje zlo
- Treba deti učiť rozumieť prírode

Emil alebo o výchove - prehľad

1. kniha:

výchova detí od narodenia
do dvoch rokov

*„oboznámenie so základmi
filozofie morálnej reformy“*

2. kniha:

vzdelávanie od dvoch do
dvanástich rokov

„spoznávanie sveta“

3. kniha:

edukácia od 12 do 15
rokov *„profilácia“*

4. kniha:

výchova od 15 rokov do
dospelosti – *„cit“*

-

1. Toto obd. je od narodenia dieťaťa a do dvoch rokov, centrom pozornosti je telesná výchova .
2. Toto obd. trvá od 2. rokov do 12. roku a Rousseau ho nazýva „*spánkom rozumu*“. Tu je stredobodom pozornosti výchova zmyslových ústrojov.
3. V treťom období – toto obd. trvá od 12. do 15. roku, kde prevláda väčšinou rozumová a pracovná výchova.
4. V štvrtom období – toto obd. siaha od 15. roku do plnoletosti a ťažisko je v mravnej výchove.

PERIODIZÁCIA PODĽA ROUSSEAU:

1. OD NARODENIA DIEŤAŤA DO DVOCH ROKOV, CENTROM POZORNOSTI JE VÝCHOVA **TELESNÁ**.
2. OD 2. ROKOV DO 12. ROKU : „*SPÁNOK ROZUMU*“. TU JE STREDOBODOM POZORNOSTI VÝCHOVA ZMYSLOVÝCH ÚSTROJOV.
3. OD 12. DO 15. ROKU, KDE PREVLÁDA VÄČŠINOU ROZUMOVÁ A **PRACOVNÁ VÝCHOVA**.
4. OD 15. ROKU DO PLNOLETOSTI A ŤAŽISKO JE V **MRAVNEJ VÝCHOVE**.

- NA STRÁNKACH KNIHY NACHÁDZAME POPRI INTERESANTNÝCH A SPRÁVNYCH MYŠLIENKACH AJ VEĽA NESPRÁVNYCH NÁZOROV.
- *SPRÁVNE* JE ZDÔRAZNENIE POŽIADAVKY TELESNEJ VÝCHOVY A VÝCHOVY ZMYSLOVÝCH ORGÁNOV.
- *NESPRÁVNE* JE: VYTRHUJE SVOJHO CHOVANCA NA ZAČIATKU DRUHÉHO OBDOBIE Z TZV. SKAZENEJ SPOLOČNOSTI A CHCE HO VYCHOVÁVAŤ V PRÍRODE, MIMO SPOLOČNOSTI.
- CENIŤ SI TREBA, ŽE ZA ZÁKLAD VZDELANIA POKLADAL **PRÍRODNÉ A REÁLNE VEDY.**

- **VÝCHOVA K PRÁCI:**

- *PODĽA ROUSSEAU : „PRACOVAŤ JE NEVYHNUTNOU POVINNOSŤOU ČLOVEKA ŽIJÚCEHO V SPOLOČNOSTI. ČI BOHATÝ ALEBO CHUDOBNÝ, MOCNÝ ALEBO SLABÝ, LEBO ZÁHAĽČIVÝ OBČAN JE NANIČHODNÍK“.*
- EMIL SA MÁ OBOZNÁMIŤ SO VŠETKÝMI DRUHMI POĽNOHOSPODÁRSKÝCH PRÁC. POPRI NICH SA MÁ VYUČIŤ AJ REMESLO A ROUSSEAU MU VYBRAL PO DÔKLADNÝCH ÚVAHÁCH STOLÁRSTVO.
- **PODĽA PREDSTÁV J.J. ROUSSEAU JEHO EMIL BY MAL PRACOVAŤ AKO ROĽNÍK A MYSLIEŤ AKO FILOZOF.**

Mravná výchova.

- Má sa uskutočňovať v meste.
- Základom je demokratická požiadavka: „Vychovať človeka!“
- Pri nej sa žiada na prvom mieste

1.
Výchovu
dobrých
citov

2.
Výchovu
dobrých
úsudkov

3.
Výchovu
dobrej
vôle

- POVAŽOVAL V OBDOBÍ MRAVNEJ VÝCHOVY ZA VÝZNAMNÉ DAŤ DIEŤAŤU POUČENIU O POHLAVNOM ŽIVOTE.
- POŽADOVAL ODSTRÁNIŤ VŠETKO, ČO PREDČASNE DRÁŽDI POHLAVNÝ CIT.
- DIEŤA SA MÁ ZAPODIEVAŤ TELESNOU PRÁCOU, NESMIE PO PREBUDENÍ VYLIHOVAŤ V POSTELI, MÁ SA VEĽA POHYBOVAŤ NA ČERSTVOM VZDUCHU.
- ZA VÝZNAMNÝ PROSTRIEDOK PRI SPRÁVNEJ POHLAVNEJ VÝCHOVE POVAŽOVAL POHLAVNÚ OSVETU.

NÁZORY R. NA VÝCHOVU ŽENY

- Žena má podľa neho v spoločnosti iné postavenie ako muž.
- Preto má dostať aj inú výchovu.
- Treba ju vychovávať pre domácnosť, aby rodila deti, starala sa o rodinné hospodárstvo a budovala šťastný rodinný život.

*17. storočie dalo svetu Komenského,
18. storočie dalo J. J. Rousseaua.*

- .
- **Komenský** rozpracoval zákony rozumovej výchovy.
- **Rousseau** zdôraznil výchovnú silu citu a úlohu ľudského srdca.
- **Komenský** ukázal hodnotu poriadku disciplíny.
- **Rousseau** slobody a voľnosti. J.J. Rousseau tvrdí, že prirodzený vývin človeka a slobodná výchova sú pre zdravý vývoj človeka rozhodujúce

Rousseau o náboženstve:

- povinnosť veriť predpokladá, že bude veriť.
- nemali by sme deťom hovoriť o Bohu, pokiaľ nie je schopné pochopiť celú problematiku náboženstva.
- je lepšie prv Boha poznať, ako mu hovoriť o ňom a urobiť tým mylné predstavy o Bohu.

„Náboženstvo založené nie na rozume, ale cite:

cit mi vraví, že Boh existuje nepotrebujem viac vedieť,
potrebujem cítiť“

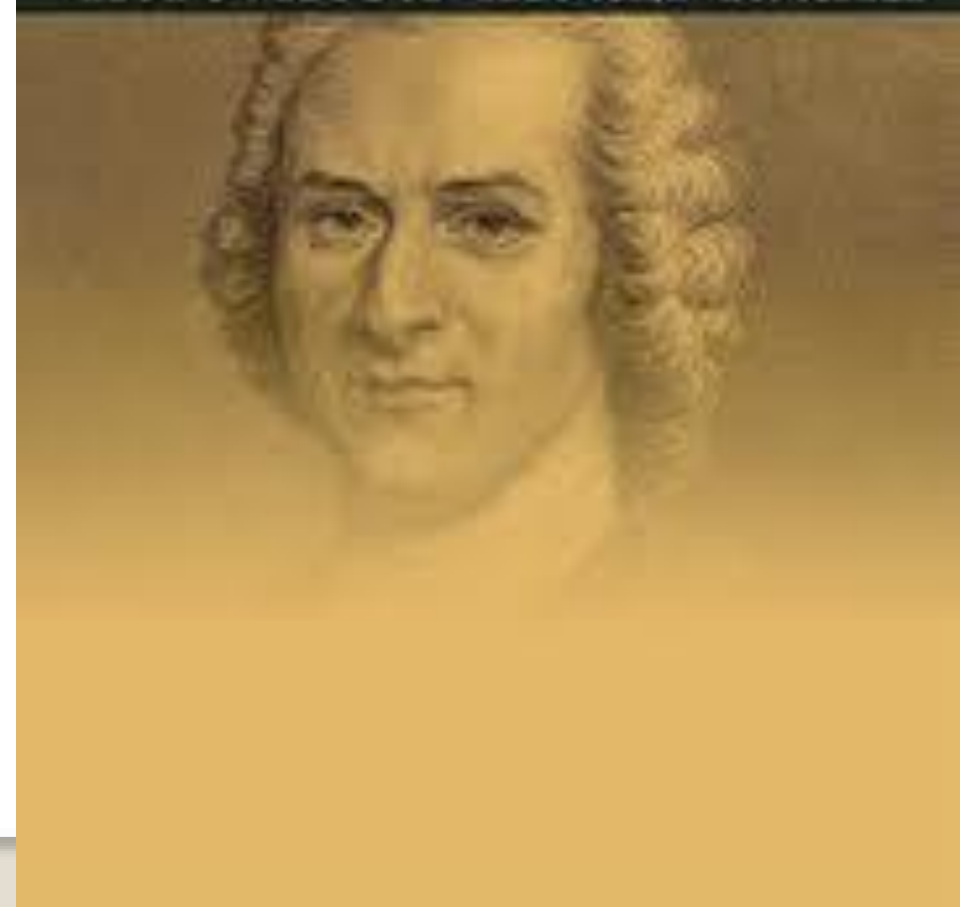
JEAN-JACQUES
ROUSSEAU

Rozprava o vedách
a umeniach

JEAN-JACQUES
ROUSSEAU

O pôvode a príčinách
nerovnosti medzi ľuďmi

Emile,
or
On
Education

John Jacques Rousseau

Confessions

J.-J. Rousseau

Tom 1 Je forme une entreprise qui
n'est jamais d'exemple, et dont
l'exécution n'aura point d'imitateur.
Je veux montrer à mes semblables
un homme dans toute la vérité de la
nature; et cet homme, ce
Tom 1 sera moi. Présenté par Jean Guhenno

Jean-Jacques Rousseau

Esej
o původu
jazyků

PROSTOR

KNIHOVNA SPOLEČENSKÝCH VĚD

JEAN-JACQUES ROUSSEAU

O SPOLEČENSKÉ
SMLOUVĚ

NEBOJI

O ZASADÁCH STÁTNÍHO PRÁVA

Vydavatelství a nakladatelství
Alfa Česká

DISCOURS

*sur l'origine et les fondemens
de l'inégalité parmi les hommes.*

Par **JEAN JAQUES ROUSSEAU**

CITIZEN DE GENÈVE.

*Non in deprecatu, sed in his que bene dicuntur
notum se habere, considerandum est quid de se
sint. Aristot. Polit. L. 2.*

A AMSTERDAM,

Chez **MARC MICHEL REY.**

M D C C L V.

Il retourne chez les Égux.
Paris le 20e 1755 p. 149

Le 1

Thetis plonge Achille dans le Styx.

É M I L E O U DE L'ÉDUCATION.

Par **J. J. ROUSSEAU**,
Citoyen de Genève.

*Sanabilibus aegrotamus malis; inique nos in rectam
genus natura, si emendati volumus, iuvat.
Sen. de irā. L. 11. c. 13.*

TOME PREMIER.

A AMSTERDAM,
Chez **JEAN NÉAULME**, Libraire.

M. DCC. LXII.

*Avec Privilège de Sonseign. les États de
Hollande & de Westfrise.*

„ Je treba byť si **trochu podobní**, *aby sme si rozumeli*,
ale trochu rozdielni, *aby sme sa milovali*. ”

JEAN-JACQUES
ROUSSEAU

EST NÉ
DANS
CETTE MAISON
LE 28 JUIN 1712

FACADE REMANIÉE

Zaujímavé myšlienky

„Človek je od prirodzenosti dobrý, kazí ho spoločnosť“

„Veľmi kladieme dôraz na slová, naša uhovorená výchova vychováva uhovorených ľudí“ “

„Ľudia hovoria, že život je krátky, ja to vidím tak, že robia všetko preto, aby krátky bol“

„**Vzdat' sa slobody znamená vzdat' sa ľudskosti**“

Obrovský PRÍNOS DIEĽA **Jean Jacquesa Rousseaua** :

svojimi *revolučnými ideami* ovplyvnil napríklad

- Kanta,
- H. Spencera,
- L. N. Tolstého,
- pedagógov z hnutia nových škôl,
- pragmatickú pedagogiku v USA.

Je považovaný za ideového vodcu Veľkej francúzskej revolúcie...

Zmenil pohľad na dieťa...

Ovplyvnil rozvoj práv dieťaťa...

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

ROUSSEAU, J.J. *Emil alebo o výchove*. Bratislava: Slovenský spisovateľ. 2002. 488 s. ISBN 80-220-1196-7.

ROUSSEAU, J.J. *O pôvode a príčinách nerovnosti medzi ľuďmi*. Bratislava: Vydavateľstvo spolku slovenských spisovateľov. 2010. 127 s. ISBN 978-80-8061-429-4.

ROUSSEAU, J.J. *O pôvodu nerovnosti mezi lidmi*. Praha: Svoboda, 1949. 119 s.

ROUSSEAU, J.J. *Rozpravy*. Praha: Svoboda, 1978. 283 s.

CIPRO, M. *Průvodce dějinami výchovy*. Praha: Panorama, 1984. 584s.

REBLE, A. *Dejiny pedagogiky*. Bratislava: SPN,1995. 295s.ISBN 80-08-020113.

SROGOŇ, T. *Dejiny školstva a pedagogiky*. 1981. 398s.

JOHNSON, P. *Intelektuálové*. 2.vyd. Návrat domu, Praha 2002. preložené z anglického originálu. Intellectuals 381 s. ISBN 80-7255-073-X